

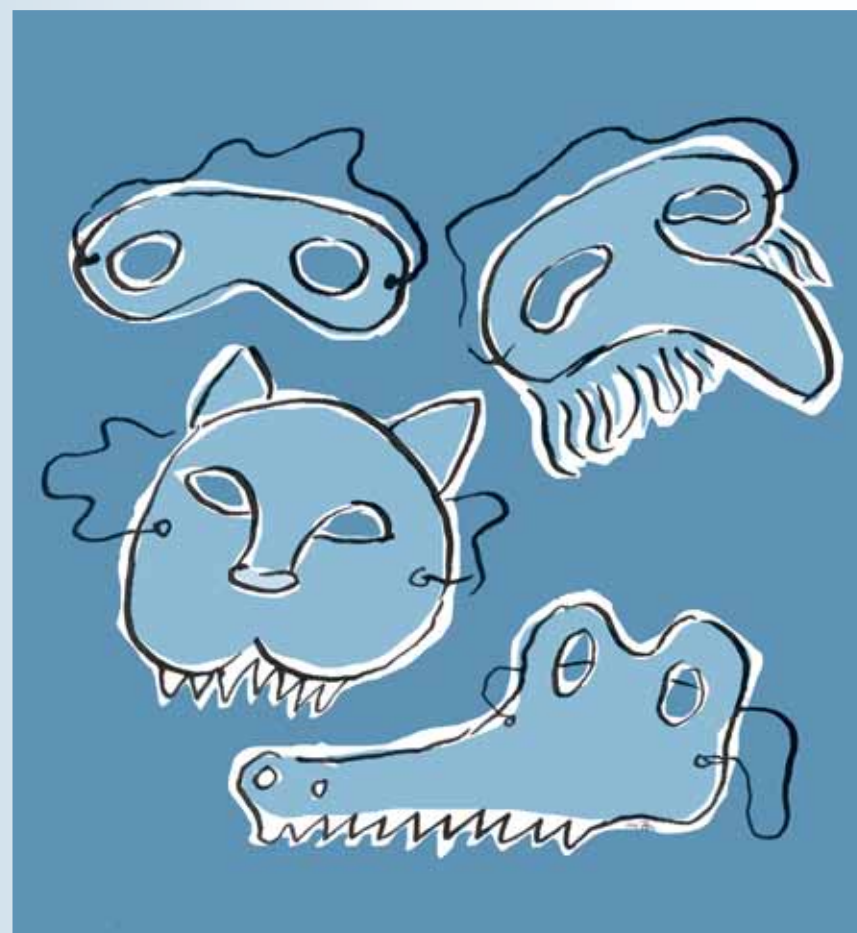
MEGLÁTNI ÉS MEGÍTÉLNI

SZKA208_44

Készítette: Tomory Ibolya
és Binder Mátyás

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

8. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I. Ráhangolás, a feldolgozás előkészítése					
I/a Ki vagyok én? Ki vagy te?					
A	A tanulók ötmondatos önjellemzéseket írnak, elképzelve, hogyan mutatnák be magukat egy idegennek. Az elkészült jellemzést felolvassák padtársuknak. (A feladat folytatódik az I/b/A pontban.) 10 perc	Az önismeret fejlesztése Írásbeli szövegalkotás	Önálló munka – fogalmazás Páros munka – egymás írásainak megismerése		
B	A tanulók elképzelik, hogyan szeretnének megismerkedni egy számukra teljesen ismeretlen személlyel, majd leírják, hogy mi lenne az az öt legfontosabb dolog, amit tudni szeretnének róla. (A feladat folytatódik az I/b/B pontban.) 10 perc	Az ön- és társismeret fejlesztése Írásbeli szövegalkotás	Egyéni munka – kérdések fogalmazása		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
I/b A jellemzés kategóriái					
A	Egy önként jelentkező tanuló felolvassa az osztálynak az önjellemezését. A többiek azonosítják a jellemzésben használt szempontokat (pl. nem, kor, ország, vallás, név, külső – belső tulajdonságok, szubkultúra, hobbi, értékrend stb.). Valaki felírja ezeket a táblára, majd a többiek jellemzései alapján közösen kiegészítik a listát azokkal a szempontokkal, amelyek még szerepelnek valakinél. 5 perc	A tudás rendszerezése Rendszerteremtő képesség	Frontális munka – közös rendszeralkotás		
B	Egy önként jelentkező tanuló kérdései alapján a tanár felírja a táblára a megismerés kívánatos szempontjait. Ezeket a többi diák kiegészíti a nála szereplő további szempontokkal. (pl. lásd az előző felsorolást). 5 perc	A tudás rendszerezése Rendszerteremtő képesség	Frontális munka – közös rendszeralkotás		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. Új tartalom feldolgozása					
II/a Benyomásformálás					
A	A tanulók a modulhoz tartozó hat képnek megfelelően hat csoportot alkotnak. A tanár minden csoportnak ad egy-egy fényképet. A csoport tagjai önállóan dolgozva leírják, hogy mi jut eszükbe a képen látható emberről, érzéseik szerint milyen belső tulajdonságokkal rendelkezhet az illető. (Folytatás a II/b/A pontban.) 10 perc	Az első benyomások megfogalmazása Asszociáció Fantázia Kifejezőkészség	Csoportmunka – egyéni véleményformálással	D1 (Fényképek)	
B	A tanulók a modulhoz tartozó hat képnek megfelelően hat csoportot alkotnak. A tanár minden csoportnak ad egy-egy fényképet. A csoportok feladata az, hogy tagjaik minden esetben jussanak egyezsége a következő kérdés megválaszolásában: Mik lehetnek a képen látható személy legfontosabb belső tulajdonságai? 10 perc	Az első benyomások megfogalmazása Asszociáció Fantázia Kifejezőkészség Konszenzuskeresés	Csoportmunka – Konszenzusos véleményalkotás	D1 (Fényképek)	
C	A tanár projektorral is kivetítheti a fényképeket. A feladat ebben az esetben az, hogy a tanulók minden személyhez társítsanak egy-két olyan belső tulajdonságot, amelynek meglétét feltételezik az adott személyek esetében, és írják le ezeket. 10 perc	Az első benyomások megfogalmazása Asszociáció Fantázia Kifejezőkészség	Frontális munka – szemléltetés Egyéni munka – gondolattársítás		P1 (Kivetíthető képek)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Megbeszélés					
A	<p>Az előző tevékenység folytatása: A csoporttagok megismertetik egymást gondolataikkal, és megvitatják, hogy mennyire voltak egybehangzóak az ítéleteik. Az osztály egésze közösen beszélget a következő kérdésekről: Ki mennyire volt biztos az ítéletében? Milyen tényezők befolyásolják az embert az ilyen fajta véleményalkotásban? Mennyire volt nehéz ez a feladat?</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Az automatikus kognitív folyamatok tudatosítása</p> <p>Szóbeli kommunikáció Önreflexió</p>	<p>Csoportmunka – megbeszélés</p> <p>Frontális munka – a személyes tapasztalatok összegzése</p>		
B	<p>Az előző tevékenység folytatása: a csoportok szóvivői ismertetik a többiekkel, hogy mennyire volt nehéz konszenzusra jutniuk. Az osztály egésze közösen megpróbálja meghatározni, hogy vajon mi minden alapján formálnak véleményt az emberek egy-egy általuk látott személyről.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Az automatikus kognitív folyamatok tudatosítása</p> <p>Szóbeli kommunikáció</p>	<p>Frontális munka – Csoportos szóforgó és irányított beszélgetés</p>		
C	<p>Az előző tevékenység folytatása: Önként jelentkező tanulók ismertetik az egyes arcképekhez kapcsolódó gondolataikat, a többiek pedig hozzáfűzik saját kiegészítéseiket. Ezután közösen megbeszéljük, hogy melyik fényképhez volt a legkönnyebb, illetve a legnehezebb belső tulajdonságokat társítani, és vajon miért.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Az automatikus kognitív folyamatok tudatosítása</p> <p>Szóbeli kommunikáció</p>	<p>Frontális munka – a személyes tapasztalatok összegzése</p>		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
III/a Összegzés					
A	A tanár megismerteti a tanulókkal a „sztereotípiá” szó jelentését, és a P2 melléklet segítségével felvázolja az órai feladattal demonstrált gondolati folyamatok természetét. 8 perc	Új ismeretek nyújtása, spontán lelki folyamatok tudatosítás Tolerancia	Frontális munka – tanári magyarázat		P2 (Sztereotípiák)
III/b Szemléld meg a tömeg arcait!					
A	A diákok azt kapják házi feladatul, hogy legközelebb, amikor valamilyen tömegközlekedési eszközzel utaznak, figyeljék meg egyenként a velük szemben ülő embereket. Ha nyitottan tekintenek rájuk, látni fogják, hogy az emberek világa milyen sokszínű. Megfigyeléseikről a következő találkozás alkalmával számolnak be. 2 perc	Személyes tapasztalatok gyűjtése a megismert témával kapcsolatban Tolerancia, figyelem	Egyéni megfigyelési feladat		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Kivetíthető képek

(azonosak a D1 melléklet nyomtatott képeivel)

1. totonák indián asszony,
2. maasai férfi,
3. rasztás hajú fiú,
4. tetovált karú énekes,
5. etióp-magyar lány,
6. roma apuka a gyermekével

P2 Sztereotípiáink

Társas életünk egyik legfontosabb mozzanata, és szinte minden társas kapcsolatunk első lépése a másik megismerése. Sokan azt gondolják magukról, hogy jó emberismerők. Nehéz azonban meghatározni, hogy mennyire pontos a másik emberről formált kép. Azért is nehéz másokat megismerni, mert belső tulajdonságaik többnyire rejtve maradnak a szemünk előtt, és legfeljebb csak következtetettünk rájuk. Ráadásul nagyon sok tényező befolyásolja a megismerés pontosságát. Sokszor előzetes sztereotípiáinkat alkalmazzuk, és így elvesznek a személy egyedi tulajdonságai. Ha például valakiről

úgy tudjuk, hogy könyvtáros, hajlamosabbak leszünk megjegyezni azt, hogy szemüveges, mint ha azt mondták volna, hogy pincér. A szociálpszichológusok szerint, amikor másokkal találkozunk *automatikusan* besoroljuk őket *nem, életkor és bőrszín* szerint. Pillanatnyi gondolkodás nélkül tudjuk, hogy nő vagy férfi az illető, idős vagy fiatal, fekete vagy fehér (roma vagy nem roma...). Persze nem csak ezeket a csoportosítási szempontokat alkalmazzuk. A besorolás maga után vonja, hogy sok belső tulajdonságát is tudni véljük az illetőnek, pusztán annak alapján, amit az adott csoportról tudunk vagy képzelünk.

A különböző csoportokról kialakított képek a sztereotípiák. Sztereotípiáink arra vonatkozó 'ismereteket' tartalmaznak, hogy a csoport tagjai milyen belső vagy külső tulajdonságokkal rendelkeznek. A sztereotípiák természete igen szívós, tartósan fennmaradnak, ha egyszer kialakultak, mégpedig úgy, hogy a sztereotípiáinknak ellentmondó információkra egyszerűen nem emlékszünk. Az emberek egy része például nem valószínű, hogy észrevenné a tévében látható, a képernyőn öltönyben, nyakkendőben megjelenő, megnyerő stílusú riporter roma származását. Az előítéletek, kirekesztő sztereotípiák leépítésének fontos mozzanata azok automatikus jellegének megszakítása, mely az említett gondolkozási folyamatok tudatosításával érhető el.

*Forrás: Lan Anh: A szociálpszichológia alapkérdései.
Megjelent: Fejezetek a pszichológia alapterületeiből, szerk.:
Oláh A. és Bugán A. ELTE, Eötvös Kiadó
Budapest. 2000. 281–289. o.*